

OBSAH

Úvod

1. ZÁKLADNÍ ZNALOSTI O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ, PLÁNOVÁNÍ A KRITICKÉ INFRASTRUKTUŘE – 83 stran

Krizové řízení

1. Odborné pojetí
  - 1.1. Pojmy
  - 1.2. Fáze krizového řízení
  - 1.3. Organizační zabezpečení krizového řízení a odpovědnost
  - 1.4. Typy pohrom a kategorie nouzových situací
  - 1.5. Data a jejich zpracování
    - 1.5.1. Odborný postup
    - 1.5.2. Sběr a zpracování dat
    - 1.5.3. Hodnocení rizik
  - 1.6. Aplikace poznatků z oblasti řízení na výsledky zpracování dat
    - 1.6.1. Scénář
    - 1.6.2. Přijatelné riziko
    - 1.6.3. Řízení rizik
    - 1.6.4. Řízení bezpečnosti
  - 1.7. Bezpečnostní dokumentace
2. Způsoby řešení v EU, NATO a ČR
  - 2.1. EU
  - 2.2. NATO
  - 2.3. ČR
3. Právní předpisy v ČR
  - 3.1. Analýza a hodnocení legislativy České republiky
  - 3.2. Krizové stavy dle legislativy ČR
  - 3.3. Orgány krizového řízení

Příloha - Základní pojmy pro krizové řízení

- a) Obecné pojmy
- b) Specifické pojmy NATO

Plánování pro potřeby krizového řízení

1. Odborné pojetí a odborné řešení
  - 1.1. Havarijní plány
  - 1.2. Povodňové plány
  - 1.3. Nouzové plány
  - 1.4. Krizové plány
    - 1.4.1. Druhy krizových plánů
    - 1.4.2. Formáty krizových plánů a způsoby jejich tvorby
2. Další poznatky o způsobech řešení ve světě
3. Právní předpisy v ČR
  - 3.1. Povodňový plán
  - 3.2. Havarijní plán ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb. v platném znění
  - 3.3. Vnější havarijní plán pro závažné havárie s nebezpečnými látkami
  - 3.4. Vnější havarijní plán jaderných zařízení
  - 3.5. Havarijní plán kraje
  - 3.6. Krizový plán

Kritická infrastruktura

1. Odborné pojetí a odborné řešení
2. Způsoby řešení v EU, NATO, G8 a ČR
  - 2.1. EU
  - 2.2. NATO
  - 2.3. G8
  - 2.4. ČR
3. Právní předpisy v ČR

Základní literatura

2. DOPLŇUJÍCÍ MATERIÁLY - 114 stran

1. Kategorie nouzových situací

- Zemětřesení
- Povodeň
- Technologická havárie
- Dopravní havárie
- Kvantitativní definice kategorie nouzových situací

2. Principy pro řízení bezpečnosti

3. Hodnocení rizik

Výtah

Úvod

Výsledky hodnocení jako podklady pro rozhodování

Zásady pro hodnocení

Specifika

Postupy

Návrh směrnice pro hodnocení rizik

4. Bezpečnost je základní prioritou současnosti

Komplexní pohled na problematiku bezpečnosti

Situace v České republice

Jevy, které vedly k upřednostnění bezpečnosti na žebříčku společenských hodnot a charakteristika nástroje používaného k zajištění bezpečnosti

Evropská Unie a bezpečnost

Evropská Unie a bezpečnost

Úkoly na úseku ochrany kritické infrastruktury

Literatura

5. Nouzové řízení v Kanadě

Úvod

Poznatky o nouzovém řízení v Kanadě

Údaje o semináři v Praze a další poznatky

Závěr

6. Přínosy a vyhodnocení výsledků konference „Loss Prevention“

7. Výtah z manuálu EU „Nouzové plánování vně zařízení a odezva pro případ jaderné havárie“

3. DOPLŇKY Z VYBRANÝCH RESORTŮ - 18 stran

1. Ministerstvo průmyslu
2. Ministerstvo životního prostředí - ochrana před povodněmi
3. Ministerstvo dopravy
4. Ministerstvo zemědělství
5. Ministerstvo zdravotnictví

6. Ministerstvo vnitra – ochrana obyvatelstva

**4. OTÁZKY KE KRIZOVÉMU ŘÍZENÍ V POJETÍ ČESKÉ
LEGISLATIVY - 22 stran**

Otázky

Otázky ve formě testu

dopadů několika menších pohrom vede nebo může vést k velkým škodám. U jaderných zařízení se sledují jaderné havárie, jejichž zdrojem není jen technologický proces, ale i živelné pohromy, lidské chyby, kriminální činy a teroristické útoky.

Jaderné havárie mají kromě fyzických dopadů také dopady psychické, a proto je nutno mít připravenou odezvu i v této oblasti. Důležitou roli hraje i komunikace, která musí být vedena s cílem situaci zvládnout, zabránit panice a zajistit provedení optimálních postupů ve správném čase. Musí vycházet ze správných dat a jejich správné interpretace, proto jsou v EU a přidružených zemích přijaty zásady pro přenos dat a je přijata struktura informací.

Publikace obsahuje předmluvu, 17 kapitol, závěr a rejstřík, tj. je členěna takto:

Obsah:

Předmluva

1. Úvod do problematiky nouzové připravenosti

Generické schéma systému odezvy při nouzi vně zařízení

Fáze odezvy při nouzi vně zařízení

Zpětné vazby odvozené ze zkušenosti

Odezva na nouzi je multidisciplinárním úkolem

2. Havárie

Úvod

Jak popsat scénář úniku

Havárie doprovázené tavením aktivní zóny u lehkovodních reaktorů (scénáře havárií; hlavní historické havárie reaktorů – Windscale, Three Mile Island, Chernobyl)

Těžké (nadprojektové) havárie ve zpracovatelských závodech náležících do palivového cyklu (požáry; exploze; tornáda; kritičnost; hlavní historické havárie ve zpracovatelských závodech (Kyshtym; Tokai-Mura))

Literatura

3. Zdravotní dopady ionizujícího záření na člověka

Základní poznatky z buněčné a molekulární biologie

Interakce mezi ionizujícím zářením a hmotou

Dopady ionizujícího záření v buněčném a podbuněčném měřítku

Dopady ionizujícího záření na zdraví

Stochastická rizika

Deterministické dopady

Řízení zdravotních dopadů havárie (celotělové ozáření; místní ozáření; vnitřní kontaminace)

Literatura

4. Zásady pro odezvu

Úvod

Systém radiační ochrany (charakteristické praktiky; charakteristické zásahy; odlišné praktiky u zásahů)

Stav ozáření v relaci k praktikám nebo zásahům (přirozené zdroje záření; zdroje vyvolané lidskými činnostmi)

Dávky a množství pro zásahy (projektované dávky a deterministické dopady; odvratitelné dávky a stochastické dopady)

Principy ochrany veřejnosti při zásahu (oprávněnost zásahu; optimalizace zásahové úrovně; zásahové úrovně odvratitelných dávek; provozní zásahové úrovně a úrovně při zásahu; vliv neurčitostí při rozhodování o zásahu)

Ochrana personálu zařízení při zásahu

Literatura

5. Odezva ve včasné fázi

Scénáře ozáření a zásahů ve včasné fázi (úvod; radionuklidy v ovzduší – atmosférická disperze; uložení v podloží; scénáře ozáření (radionuklidy v ovzduší radionuklidy v podloží); vnější ozáření; přenos do potravin; suspenze; radionuklidy potenciálně uvolňované při jaderných haváriích)

Radiologická ochrana veřejnosti (úvod; vědecká základna pro odezvu; zásady pro zásah; urgentní protipatření (úkryt; evakuace; řízení požití jódu); časový harmonogram zásahu; zásahové úrovně (předpisy MAAE; předpisy ICRP); plánování nouzové odezvy)

Literatura

6. Odezva v pozdní fázi

Úvod

Opatření pro pozdní fázi (přemístění a přesídlení; dočasné přesídlení a návrat; trvalé přesídlení; restrikce na potraviny a zemědělská protipatření (úvod pro restrikce na potraviny; protipatření u potravin jiná než zákaz); dekontaminace a očista)

Odvození zásahových a akčních úrovní pro opatření v pozdní fázi (generické zásahové úrovně pro dočasné přesídlení a pro trvalé přesídlení; zásahové úrovně pro aplikaci protipatření na potraviny (generické zásahové úrovně pro zákaz potravin; odezva trhu); generické akční úrovně pro očistu kontaminovaných území)

Numerická pravidla pro mezinárodní organizace (dočasné přemístění a trvalé přesídlení; zákazy pro potraviny a protipatření v zemědělství; očista kontaminovaných území; pracovníci provádějící protipatření v pozdní fázi)

Literatura

7. Odezva v zemědělských ekosystémech

Úvod

Kontaminační procesy (úniky do vody; úniky do atmosféry; přímá kontaminace vegetace; nepřímá kontaminace vegetace; přesuny v rostlinách; přenos na zvíř)

Protipatření (preventivní ochranná opatření; nápravné činnosti při krizi; včasné nápravné činnosti; střednědobé a dlouhodobé nápravné činnosti (pro omezení kontaminace v rostlinných výrobcích určených pro konzumaci u lidí a zvířat; pro omezení kontaminace ve zvířecích výrobcích; zpracování potravy); likvidace odpadu)

Závěry

Literatura

8. Role technických poradců při rozhodování

Úvod

Úkoly a struktura týmu na řízení nouze

Faktory ovlivňující rozhodování (možné individuální dávky; účinnost a proveditelnost ochranných činností; odvratitelná dávka; nevýhody činností; subjektivní faktory; předpoklady pro nouzové plánování; neurčitosti v diagnostikování a prognóze)

Proces rozhodování (vyhodnocení a zvážení ovlivňujících faktorů; výzkum alternativních strategií a výběr přijatelných činností)

Nástroje pro podporu rozhodování

Literatura

9. Zvláštnosti důsledků hodnocení

Úvod

Výpočetní metody

Základní jevy v hraniční vrstvě (charakteristiky atmosférické hraniční (přízemní) vrstvy; vertikální teplotní profil; třídy stability a jejich určení ze základních měření; hloubka vrstvy, ve které nastává míšení; vertikální profil rychlosti větru; přenos atmosférou, procesy difúze a ukládání)

Modelování atmosférické disperze a ukládání - Gaussův model mraků (časově integrované koncentrace v ovzduší; působení koncentrací na zemský povrch)

Dávky závažné pro zásah ve včasné fázi radiologické havárie (osvícení mraků v blízkém i vzdáleném okolí; osvícení zemského povrchu; kontaminace kůže; inhalace)

Citlivosti a neurčitosti dávek závažných ve včasné fázi – kvalitativní diskuse (efektivní výška úniku; rychlost větru; podrobný rozpis jednotlivých dávek podle cest ozáření a ukladů; neurčitosti ve třídách stability a ukládání)

Literatura

10. RODOS – Evropský systém pro podporu rozhodování

Úvod

Prostředí

Vývoj systému (návrh parametrů RODOS; struktura a základní funkce systému RODOS; diagnostikování a prognózování radiologické situace (cesty ozáření v zemském tělese; hydrologické cesty ozáření); protipatření a důsledky; vyhodnocení strategií protipatření)

Instalace systému RODOS v Evropě

Mezinárodní spolupráce

Literatura

11. Monitoring životního prostředí

Cíle a postupy (úvod; typy monitorovacích programů; vzorkování životního prostředí a měřicí postupy (ovzduší; voda; půda, sedimenty, uloženiny; potraviny, biota; vnější ozáření); statistické postupy)

Rutinní monitoring (proč provádíme rutinní měření na národní úrovni; legislativní zázemí; ukládání do informačního systému EU (databanka z radiačního monitoringu životního prostředí (REM); databanka odpadních vod); způsob hlášení údajů o radioaktivitě životního prostředí v EU; mezinárodní srovnávací cvičení)

Nouzová připravenost (potřeba pro nouzovou připravenost; projektová kritéria sítě)

Monitoring po havárii (obecné zázemí; strategie monitoringu; mobilní přístroje (pozemská zařízení: nákladní vozy; letecká měření); další meteorologické informace)

Literatura

Příloha 1: Legislativní zázemí (Smlouva o Euratomu, Kap. III: Zdraví a bezpečnost; Základní standardy bezpečnosti (Direktiva 96/29/EURATOM)

Příloha 2: Odvození hlášených úrovní (obecné údaje; detailní výpočty (dávkový limit – redukční faktor; efektivní dávkové koeficienty; faktory vstřebávání; hlášené úrovně)

12. Mezinárodní výměna dat a informací

Úvod

Obecné pojetí a charakteristiky nouzových dat / systém výměny informací (všeobecný úvod; jmenované kontaktní body; topologie sítě; souhrn dostupných komunikačních systémů; formát pro výměnu dat / informací; výcvik a testování; automatické nakládání s daty / informacemi a přesnost dat / informací – připojení k systémům pro podporu rozhodování)

Praktická implementace mezinárodního systému výměny informací v ES: Systém výměny urgentních radiologických informací v ES (ECURIE) (úvod; mezinárodní legislativa v ES a jinde; popis běžného systému ECURIE; konvenční struktura informací; běžná situace; testování a výcvik; další vývoj ECURIE)

Praktická implementace mezinárodního systému výměny informací v EU: Platforma výměny radiologických informací v Evropě (EURDEP) (úvod; všeobecné a praktické cíle; popis běžného systému EURDEP; on-line informační systém – vývoj v budoucnosti)

Závěry

Literatura

Příloha: Přehled struktury konvenčních informací

13. Ekonomický dopad

Úvod

Položky nákladů a metodiky hodnocení nákladů (náklad na protipatření (pohyb populace, záказы a protipatření v zemědělství; dekontaminace); náklady na léčení ozářením indukovaných dopadů; náklady na nepřímé nebo druhotné dopady)

Ekonomické hodnocení hypotetické havárie

Rozhraní a omezení odhadů ekonomických dopadů (časové rozpětí dopadů havárie; prostorový rozsah havárie; nevyčísitelné dopady)

Literatura

Příloha 1: Příklady jednotkových nákladů pro finanční hodnocení dopadů jaderné havárie;

Příloha 2: Ekonomické aspekty zásahů v průmyslových oblastech.

14. Nouzový plán: organizace a požadavky

Všeobecné aspekty (úvod; základní otázky; pojetí a principy)

Pojetí a plánování v nouzovém řízení (cíle; právní základna; kritéria pro provoz a rozhodování; přípravné plánování)

Nouzová organizace (prvky a partneři nouzové organizace; hlavní úkoly národních nouzových operačních center; zásady provozu nouzové organizace; kontaktní bod a služba pro NEOC; zpravodajské služby; meteorologické služby; monitorovací postupy; komunikace, výměna a řízení data a informací)

Provozní aspekty (varování, poplach, startovací postupy; oznámení; rozhodnutí a protipatření; styčná osoba; řízení informací – praktické aspekty; po nouzi (nebo cvičení))

Připravenost a výcvik (připravenost; výcvik; cvičení; kontrola kvality – výměna zkušeností; závěrečné poznámky)

Literatura

Příloha 1: Zkratky použité v této kapitole;

Příloha 2: Obrázky.

15. Legislativa Evropského společenství

Úvod

Smlouva Euratom (úvod; základní standardy; články 35 a 36: monitoring životního prostředí; článek 37: dopad plánovaných činností na členské státy)

Základní standardy bezpečnosti (úvod; zásahové situace; spolupráce mezi členskými státy; minulé nebo staré praktiky a pracovní činnosti; možná ozáření)

Výměna včasných informací a odezva na nouzi (právní základna; ECURIE; vzájemná pomoc; EURDEP; RODOS; OSEP)

Legislativa pro informace pro veřejnost (úvod; informace pro veřejnost před nouzí; informace pro veřejnost při průběhu nouze)

Omezení potravin (úvod; legislativa po Černobyli; regulace potravin při budoucích haváriích)

Souhrn: Role Evropského společenství při nouzové připravenosti a při zásahu

Literatura

16. Sociální a psychologické aspekty

Všeobecný úvod

Situace v kontaminovaném území v pozdní fázi Černobylské havárie

Potřeba včlenění místní populace: „participace držitelů povolení“

Radiologické riziko je jedna dimenze složeného problému

Pragmatický přístup pro vylepšení životních podmínek v kontaminovaných územích: přístup ETHOS;

Praktický příklad: začlenění matek do radiologické ochrany dětí

Závěr

Ilustrace, tabulky a obrázky

Literatura

17. Nouzová komunikace

Úvod (cíle; základy; teorie komunikace; důležité rozdíly)

Komunikační prostředky

Účastníci komunikace – vysílající a cílová skupina (přijímající) (před událostí; během nouze; potřeby médií a veřejnosti; důvěryhodnost; role médií)

Základní principy krizové komunikace (informační strategie; problémy rizikové komunikace; pravidla; mluvčí, tiskové konference, rozhovory, horké linky)

Regulace fám

Praktické aspekty a poučení

Jazykové problémy

Komunikační formáty

Literatura

Praktické lekce vyplývající z cvičení

Seznam technických pojmů

Rejstřík